

VOYAGA YETMAGANLAR BILAN ISHLASHDA IJTIMOIIY PROFILAKTIKA

Tilakova Munisa

Xoliyorova Madina

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti

Pedagogika fakulteti pedagogika

Talim yonalishi talabalari

Anotatsiya. Ushbu maqolada ijtimoiy pedagogikaning zamonaviy jamiyatdagi o'ri, uning asosiy vazifalari hamda ta'lim-tarbiya jarayonidagi ahamiyati yoritiladi. Ijtimoiy pedagog faoliyatining mazmuni, o'quvchilarni ijtimoiy muhitga moslashtirish, deviant xulq-atvorning oldini olish va oilaviy tarbiya bilan hamkorlik masalalari tahlil qilinadi. Shuningdek, ijtimoiy pedagogikaning nazariy va amaliy jihatlari, bugungi kundagi dolzarb muammolar hamda ularni bartaraf etish yo'llari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Ijtimoiy pedagogika, tarbiya, oila, maktab, ijtimoiy muhit, deviant xulq-atvor, profilaktika, moslashuv, ta'lim, shaxs rivojlanishi.

Abstract: This article discusses the role of social pedagogy in modern society, its main tasks and importance in the educational process. The content of the social pedagogue's activities, the adaptation of students to the social environment, the prevention of deviant behavior and cooperation with family education are analyzed. The theoretical and practical aspects of social pedagogy, current problems and ways to solve them are also considered.

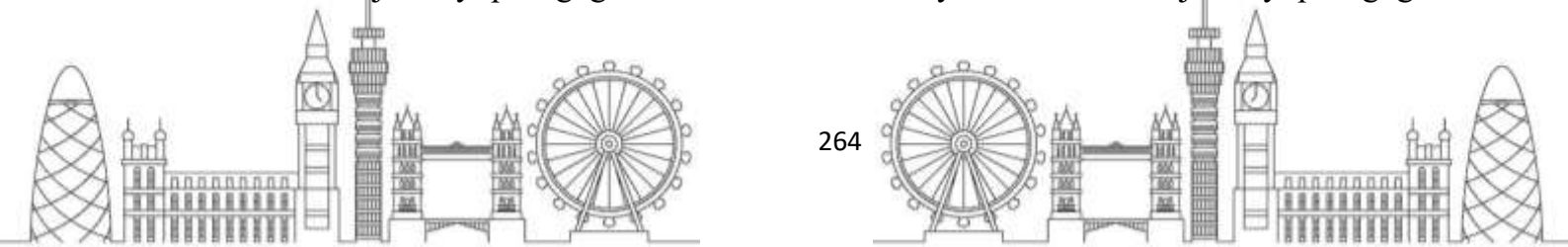
Keywords: Social pedagogy, education, family, school, social environment, deviant behavior, prevention, adaptation, education, personal development.

Аннотация. В данной статье рассматривается роль социальной педагогики в современном обществе, ее основные задачи и значение в образовательном процессе. Анализируются содержание деятельности социального педагога, адаптация учащихся к социальной среде, профилактика девиантного поведения и сотрудничество с семьей в воспитании. Также рассматриваются теоретические и практические аспекты социальной педагогики, актуальные проблемы и пути их решения.

Ключевые слова. Социальная педагогика, образование, семья, школа, социальная среда, девиантное поведение, профилактика, адаптация, воспитание, личностное развитие.

Kirish qismi

Bugungi kunda jamiyatning barqaror rivojlanishi ko'p jihatdan yosh avlodning tarbiyasi, ma'naviy-axloqiy qarashlari hamda ijtimoiy faolligiga bog'liqdir. Shu nuqtayi nazardan ijtimoiy pedagogika fani muhim ahamiyat kasb etadi. Ijtimoiy pedagogika

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

shaxsning ijtimoiy muhitga moslashuvi, uning jamiyatda to'g'ri yo'l topishi va barkamol inson bo'lib shakllanishini o'rganadigan pedagogik yo'nalish hisoblanadi.

Ijtimoiy pedagog faoliyati asosan ta'lim muassasalari, oila va mahalla bilan hamkorlikda olib boriladi. U bolalar va o'smirlar orasida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolarni erta aniqlash, deviant xulq-atvorning oldini olish hamda ularni ijtimoiy hayotga moslashtirish kabi vazifalarni bajaradi. Shu sababli ijtimoiy pedagogika zamonaviy ta'lim tizimining ajralmas qismi sifatida qaraladi.

Mazkur mavzuning dolzarbligi shundaki, hozirgi globallashtirish jarayonida yoshlar turli ijtimoiy ta'sirlarga duch kelmoqda. Bu esa ularning tarbiyasida ijtimoiy-pedagogik yondashuvni kuchaytirishni talab etadi. Oila, maktab va jamiyat hamkorligi orqali ijobiy tarbiya muhitini yaratish esa sog'lom avlodni shakllantirishning asosiy omilidir.

Shu bois ushbu maqolada ijtimoiy pedagogikaning mazmuni, uning jamiyatdagi o'rni hamda amaliy ahamiyati yoritiladi.

Asosiy qism

Ijtimoiy pedagogika shaxsni ijtimoiy hayotga tayyorlash, uning jamiyatda o'z o'rnini topishiga yordam berish va turli ijtimoiy muammolarning oldini olishga qaratilgan muhim pedagogik yo'nalishdir. Ushbu soha nafaqat ta'lim jarayonini, balki bolaning oilaviy muhiti, do'stlar davrasi va umumiy ijtimoiy muhitini ham qamrab oladi.

Ijtimoiy pedagog faoliyatining asosiy yo'nalishlaridan biri bu – profilaktik ishlar olib borishdir. Ya'ni, o'smirlar orasida deviant xulq-atvor, huquqbuzarlik, giyohvandlikka moyillik va boshqa salbiy holatlarning oldini olishga qaratilgan chora-tadbirlar amalga oshiriladi. Bunda oila bilan yaqin hamkorlik qilish muhim ahamiyatga ega, chunki bola tarbiyasining asosiy poydevori oilada shakllanadi.

Shuningdek, ijtimoiy pedagog o'quvchilarning psixologik holatini o'rganadi va ularga moslashuv jarayonida yordam beradi. Ayrim bolalar ijtimoiy muhitga tez moslasha olmaydi, bunday holatlarda pedagog ularni qo'llab-quvvatlash, motivatsiya berish va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirish bilan shug'ullanadi.

Ijtimoiy pedagogikaning yana bir muhim jihati inklyuziv ta'lim bilan bog'liqdir. Nogironligi bo'lgan bolalar yoki alohida ehtiyojli o'quvchilar bilan ishlash jarayonida ularning jamiyatga integratsiyasini ta'minlash muhim vazifa hisoblanadi. Bu jarayonda teng imkoniyatlar yaratish, ularni kamsitmaslik va ta'lim olish huquqlarini ta'minlash asosiy o'rinda turadi.

Bundan tashqari, ijtimoiy pedagog maktab, oila va mahalla o'rtasida ko'prik vazifasini bajaradi. Ular o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash orqali bolalarning tarbiyasida yaxlit tizim yaratiladi. Bu esa o'z navbatida sog'lom ma'naviy muhit shakllanishiga xizmat qiladi.

Ijtimoiy pedagogika jamiyatda sog'lom, bilimli va ma'naviy yetuk shaxslarni tarbiyalashda muhim o'rin tutadi hamda zamonaviy ta'lim tizimining ajralmas qismi hisoblanadi.

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

Ijtimoiy pedagogik faoliyatda muhim yo‘nalishlardan yana biri — individual yondashuv tamoyilidir. Har bir bola o‘ziga xos psixologik xususiyatlar, qiziqishlar va qobiliyatlarga ega bo‘lganligi sababli, ularni tarbiyalash jarayonida bir xil uslubdan foydalanish samarali natija bermaydi. Shu bois ijtimoiy pedagog har bir o‘quvchining shaxsiy ehtiyojlarini inobatga olgan holda individual ish olib boradi.

Shuningdek, ijtimoiy pedagog bolalarning bo‘sh vaqtini mazmunli tashkil etishga ham katta e‘tibor qaratadi. To‘garaklar, sport musobaqalari, ijodiy loyihalar va turli tadbirlarga jalb etish orqali o‘quvchilarda ijobiy qiziqishlar shakllantiriladi. Bu esa ularning salbiy ta’sirlardan uzoq bo‘lishiga xizmat qiladi.

Ijtimoiy pedagog faoliyatida axborot-psixologik xavfsizlik masalasi ham dolzarb hisoblanadi. Bugungi axborotlashgan jamiyatda bolalar internet va ijtimoiy tarmoqlardagi turli ta’sirlarga tez beriluvchan bo‘lib qolmoqda. Shu sababli ularga to‘g‘ri axborotni tanlash, zararli kontentlardan himoyalalanish va media madaniyatni shakllantirish bo‘yicha tushuntirish ishlari olib boriladi.

Bundan tashqari, ijtimoiy pedagoglar ota-onalar bilan hamkorlikda maxsus seminarlar, suhbatlar va treninglar o‘tkazadi. Bu orqali ota-onalarning pedagogik savodxonligi oshiriladi va ular farzand tarbiyasida faolroq ishtirok etishiga erishiladi.

Umuman olganda, ijtimoiy pedagogning faoliyati kompleks xarakterga ega bo‘lib, u faqat ta‘lim jarayoni bilan cheklanmaydi, balki bolaning ijtimoiy hayotdagi to‘liq rivojlanishini ta‘minlashga xizmat qiladi.

Ijtimoiy pedagog faoliyatida hamkorlik tizimini to‘g‘ri yo‘lga qo‘yish ham muhim o‘rin tutadi. Maktab psixologi, sinf rahbari, ota-onalar va mahalla faollari bilan birgalikda ishlash orqali har bir o‘quvchi holati chuqur o‘rganiladi. Bu esa muammolarni erta aniqlash va ularni samarali hal etish imkonini beradi.

Shuningdek, ijtimoiy pedagog bolalar orasida ijobiy qadriyatlarni shakllantirishga alohida e‘tibor qaratadi. Vatandarparvarlik, insonparvarlik, halollik, mehnatsevarlik kabi fazilatlarini singdirish orqali yoshlar ma‘naviy jihatdan barkamol bo‘lib ulg‘ayadi. Bu jarayonda turli tarbiyaviy tadbirlar, uchrashuvlar va ma‘rifiy suhbatlar muhim ahamiyatga ega.

Ijtimoiy pedagogning kasbiy kompetensiyasi ham doimiy ravishda rivojlanib borishi lozim. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar, psixologik yondashuvlar va innovatsion usullardan foydalanish uning faoliyat samaradorligini oshiradi. Shu bilan birga, doimiy o‘z ustida ishlash, tajriba almashish va malaka oshirish ham muhim hisoblanadi.

Yana bir muhim jihat — ijtimoiy tenglik va inklyuziya tamoyillariga amal qilishdir. Har bir bola, uning ijtimoiy kelib chiqishi yoki jismoniy imkoniyatlaridan qat‘i nazar, sifatli ta‘lim olish huquqiga ega. Ijtimoiy pedagog bu jarayonda teng imkoniyatlar yaratishga ko‘maklashadi va kamsitishlarning oldini oladi.

Ijtimoiy pedagogikaning asosiy maqsadi — sog‘lom ijtimoiy muhitda barkamol, mas‘uliyatli va faol fuqarolarni tarbiyalashdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
2. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. Toshkent, 2021.
3. Mavlonova R.A., To'raeva O.T. Pedagogika. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.
4. Shoumarov G.B. Oila psixologiyasi. Toshkent: Sharq.
5. Davletshin M.G. Psixologiya asoslari. Toshkent: O'zbekiston.
6. Ijtimoiy pedagogika: nazariya va amaliyot (darslik). Toshkent: Fan va texnologiya.
7. Pedagogika va psixologiya bo'yicha ilmiy maqolalar to'plami.

